

ЗВІТНА ІНФОРМАЦІЯ
секретаріату представника
Національної ради України
з питань телебачення і радіомовлення
у Тернопільській області
Новосельської Оксани Остапівни
за 2020 рік

1. Вступ

Звітна інформація охоплює діяльність представника Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення у Тернопільській області за період з січня по серпень 2020 року. Свої функції безпосередньо представник Національної ради здійснював з 01.01.2020 до 17.08.2020 (Зубик Михайло Васильович, звільнений з посади згідно з рішенням НР № 892 від 30.07.2020 відповідно до пункту 7 частини 1 статті 83 Закону України «Про державну службу» у зв'язку із досягненням 65-річного віку).

У період відсутності представника Національної ради нагляд за діяльністю та моніторинг програм і передач телерадіоорганізацій і провайдерів програмної послуги, які діють на території області, здійснювала спеціаліст секретаріату представника Національної ради Новосельська Оксана Остапівна.

У своїй роботі представництво Національної ради керувалося Конституцією України, законами України «Про телебачення і радіомовлення», «Про Національну раду України з питань телебачення і радіомовлення», «Про інформацію», «Про телекомунікації», «Про радіочастотний ресурс України», «Про авторське право та суміжні права», «Про рекламу», Планом розвитку національного телерадіоінформаційного простору України, Доктриною інформаційної безпеки України, іншими законами України та нормативними документами, які регламентують питання функціонування телерадіопростору в Україні, Планом основних заходів Національної ради, Регламентом Національної ради України з питань телебачення та радіомовлення, Положенням про представника Національної ради, рішеннями регуляторного органу.

Цей рік був непростий. 28 січня 2020 року український телевізійний простір сколихнула очікувана, але наразі недооцінена подія: із цього дня 23 телеканали чотирьох провідних медіагруп почали кодувати свій супутниковий сигнал.

Новація торкнулася, за деякими оцінками, до 40% телеглядачів України. Якщо вони хочуть і далі дивитися «1+1», СТБ, ICTV, «Новий», «Україну», «Інтер» та інші з ними пов'язані канали, слід зробити певні дії: або придбати новий спеціальний тюнер та почати щомісяця вносити абонентську плату за послуги супутникового ТБ, або перейти на інше телебачення – ефірне цифрове (T2), кабельне чи інтернет (OTT чи IPTV).

У січні 2020 року були закодовані такі телеканали чотирьох «Медіа група Україна», НЛО ТБ, «Індиго TV»; «StarLightMedia»: СТБ, ICTV, «Новий канал», М1, М2, ОЦЕ ТБ; «1+1 Media»: «1+1», «2+2», ТЕТ, «ПлюсПлюс», «УНІАН ТБ», «Бігуді»; «InterMediaGroup»: «Інтер», НТН, К1, К2, «Мега», «Піксель», Zoom, «Enter-фільм». Решта українських каналів, які наразі є на супутнику, залишається у вільному доступі. Представник НР в Тернопільській області неодноразово інформував населення Тернопільської області про ці зміни. Було багато звернень громадян за роз'ясненням даної ситуації. Всі телерадіокомпанії активно висвітлювали цю подію.

Наступний потужний удар завдав COVID-19. Пандемія внесла свої корективи в життя кожної людини, вона захопила всі сфери життя, у тому числі і засоби масової інформації. Через пандемію телерадіокомпанії зазнали змін з дати прийняття Постанови КМУ № 211 «Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2» від 11.03.2020 року. А саме: працівники телерадіокомпаній перебували почергово у вимушеній відпустці без збереження заробітної плати на період карантину. Було організовано можливість максимального виконання трудових функцій у дистанційній формі, зменшено фонд заробітної плати працівників, незважаючи на значні фінансові труднощі, скорочення штатної кількості працівників вдалося уникнути. Навіть більше того – 24 березня у Тернополі розпочала ефірне радіомовлення телерадіокомпанія ТОВ «Тернопільська ТРК «ТАКТ», м. Тернопіль, з використанням частоти 106,8 МГц у м. Тернополі, потужність передавача – 0,03 кВт (у подальшому збільшення потужності передавача до 1,0 кВт), територія розповсюдження програм – м. Тернопіль та Тернопільський район, місце встановлення передавача – м. Тернопіль, вул. 15 Квітня, 6, обсяг мовлення – 24 години на добу, позивні «Файне місто».

На допомогу місцевим та регіональним телерадіокомпаніям дуже вчасно з ініціативи члена Національної ради Максима Онопрієнка був реалізований масштабний проєкт з обміну контентом між телекомпаніями – «Media Change Ukraine». В рамках проєкту телекомпанія Тернопіль, ПП ТРО «Тернопіль-Медіа», м. Тернопіль, отримувала контент інших організацій, також поділилася своїм на безоплатній основі. Телекомпанія ТОВ "TV 4", м. Тернопіль, від травня 2020 до грудня 2020 включно, щотижня у прямому ефірі та онлайн виготовляла та транслювала спеціальний проєкт «Обираємо життя» із залученням медиків, представників влади, волонтерів, експертів щодо роз'яснення ситуації та вирішення проблем, пов'язаних з пандемією коронавірусу. Додатково на цю ж тематику транслювалася соціальна реклама, спеціальні сюжети, «пряма мова», інфографіка, інше. Телекомпанія ПП «ТРК «Смайл», м. значно збільшила випуск новин. Якщо на початку року обсяг новин сягав 2,5 години на добу, наприкінці року він займав уже 10 годин ефірного часу на добу. Телерадіоорганізація внесла зміни в умови ліцензії у зв'язку зі зміною власників(контролерів), переліку пов'язаних осіб. Зараз готує документи для внесення змін у програмну концепцію мовлення та інших умов ліцензії.

Більш суттєвих змін, таких як зміни програмної концепції або інших умов ліцензії через заходи з подолання наслідків епідемії COVID-19 у телерадіопросторі регіону не відбулося. З липня 2020 року функціонування телерадіокомпаній було відновлено у звичному режимі. Три редакції районного радіомовлення, які подали заяви на прорахунок частот, очікують на висновки ДП «УДЦР» та оголошення Національною радою відповідного конкурсу на отримання ліцензії на мовлення.

Безумовно, найпильніша увага регіонального представництва наглядового органу була акцентована на виборчій кампанії, що відбулася в 2020 році – виборах депутатів сільських, селищних і міських рад та сільських, селищних і

міських голів. Про виявлені ознаки порушень ліцензіатами вимог чинного законодавства щодо дотримання порядку мовлення під час проведення виборчих кампаній спеціаліст секретаріату представника оперативно повідомляла в наглядовий орган.

У період гібридної війни країни-агресора Російської Федерації проти нашої держави для журналістів пріоритетними мають бути тема національної безпеки. Місцеві мовники повною мірою і адекватно відповідають на ці виклики часу: значну увагу приділяють питанням повернення окупованих територій, регулярно подають матеріали про учасників бойових дій на Сході України, про соціальний захист тих, хто повернувся з передової лінії фронту, про волонтерський рух на допомогу учасникам ООС. У той же час тематичний моніторинг провайдерів програмної послуги визначив потребу ще пильніше наглядати за їх діяльністю з метою недопущення ретрансляції в кабельних мережах іноземних телепрограм, неадаптованих до вимог вітчизняного законодавства.

Відповідно до визначених керівництвом регулятора завдань та затверджених графіків здійснювався моніторинг програмного наповнення ТРО на предмет обсягів державної мови в ефірі. В цьому контексті Тернопільщину можна вважати безпроблемним регіоном. Більше того – місцеві телерадіоорганізації серед лідерів у вітчизняному телерадіопросторі за обсягами україномовного контенту.

Отож, пріоритетними напрямками роботи представництва Національної ради у 2020 році були:

- виконання плану основних заходів Національної ради України на перше та друге півріччя 2020 року;
- нагляд за дотриманням телерадіомовниками чинного законодавства та вимог умов ліцензій;
- інформування населення області про заходи подолання наслідків епідемії COVID-19;
- захист телерадіоінформаційного простору в порядку нагляду за трансляцією неадаптованих програм у кабельних мережах області, а також за дотриманням мовниками вимог законодавства щодо недопущення популяризації або пропаганди органів держави-агресора, трансляції передач або фільмів за участі осіб, які створюють загрозу національній безпеці нашої держави;
- нагляд за дотриманням ліцензіатами порядку мовлення під час проведення виборчої кампанії;
- нагляд за дотриманням телерадіомовниками вимог законодавства щодо обсягів контенту державною мовою.

2. Стан телерадіоінформаційного простору Тернопільської області

2.1. Розвиток каналів та мереж мовлення

У Тернопільській області станом на грудень 2020 року діють 20 місцевих ліцензіатів Національної ради. (До таких умовно віднесемо філію АТ «НСТУ» «Тернопільська регіональна дирекція» – телебачення і радіомовлення; ТРК

«Львівська хвиля», м. Львів; ПП "ТРО "Західна столиця", м. Львів – оскільки дані мовники розміщують частково і місцевий контент; а також провайдера програмної послуги ТОВ «ВОЛЯ-КАБЕЛЬ», який ретранслює телепрограми у 4 населених пунктах області). Отже, структура електронного медіапростору виглядає таким чином:

4 телекомпанії:

- 2 багатоканальні (ТОВ «TV-4», логотип «4 tv»; філія НСТУ «Тернопільська регіональна дирекція», логотип «UA: Тернопіль»);
- 1 багатоканальна і мовлення в кабельних мережах (ПП ТРК «Смайл», логотип «ІНТБ»);
- 1 кабельний мовник (ПП «ТРО «ТЕРНОПІЛЬ - МЕДІА», логотип «Тернопіль 1»).

12 радіоорганізацій:

- 6 ефірних;
- 6 проводового мовлення.

4 провайдери програмної послуги (в т. ч. «Воля-Кабель» із мережами в 4 населених пунктах).

За останні 3-4 роки число місцевих ліцензіатів в області суттєво зменшилося – в основному за рахунок закриття більшості редакцій районного радіомовлення, а також окремих провайдерів програмної послуги (ПП «ТРК «Колумбус-Плюс», м. Тернопіль; ТОВ «Гусятинське кабельне телебачення «Сателіт», смт Гусятин; ФОП Суконнік М.В., м. Тернопіль; ТОВ «Край НЕТ», м. Тербовля).

Однак, є надія, а також реальні підстави сподіватися, що «дна досягнуто» і починається розбудова місцевого телерадіопростору на новому рівні. Так, протягом року успішно розпочала діяльність нова телерадіоорганізація ТОВ «Тернопільська ТРК «ТАКТ», м. Тернопіль, 106,8 МГц, позивні «Файне місто».

Ще 3 районні радіоредакції (Буцацького, Гусятинського районного радіомовлення, Лановецького районного комунального радіомовлення), подавши понад два роки тому заявки на прорахунок частот для організації малопотужного ефірного радіомовлення, очікують на завершення міжнародної координації та розраховують на перемогу в конкурсі.

Є певні позитивні зміни і в розвитку цифрового телебачення. Так, у зв'язку з отриманням Національною радою від ДП «Український державний центр радіочастот» висновків щодо можливості та умов користування радіочастотним ресурсом для потреб місцевого цифрового мовлення оголосили про намір отримати ліцензію на цифрове телемовлення: в 5 населених пунктах області – ПП ТРО «Тернопіль Медіа», у м. Шумську – ТОВ «TV-4», м. Тернопіль (дана ТРО уже мовить у «цифрі» відповідно до ліцензії у 5 населених пунктах).

«Білою плямою», як була за аналогового телебачення, так залишається і за цифрового, південна частина Тернопільської області (Борщівський, Заліщицький, Монастириський райони, частини Гусятинського, Бучацького, Чортківського районів). На даний час покриття території області сигналами цифрового телебачення становить у середньому 60%. Охоплення населення «цифрою» близько 70%.

Частково дана проблема може бути вирішена (для частини Заліщицького району) розміщенням передавача оператором «Зеонбуд» на опорі в с. Хрещатик Чернівецької області, на даний населений пункт у же прорахована частота. Близький до оптимального обсяг покриття території регіону цифровими сигналами очікується від реалізації проекту МХ-7.

Слід зауважити про ще один момент: з 1 липня поточного року 5 мережевих радіостанцій, припинивши дію угоди про трансляцію програм з Тернопільською філією Концерну РРТ, змінили місце розташування передавачів.

На перспективу розбудови мультиплексу МХ-7 розраховують Приватне підприємство «Телерадіоорганізація «ТЕРНОПІЛЬ-МЕДІА» (логотип «Тернопіль 1»), яке зараз розповсюджує свої програми в кабельних мережах у 5 населених пунктах області, а також телекомпанія ТОВ «TV-4» (логотип «4tv»), яка здійснює телемовлення в 5 населених пунктах, однак у м. Шумську ліцензією передбачено тільки аналогове мовлення.

Станом на 31 грудня 2020 року у Тернопільській області відповідно до виданих Національною радою 70 ліцензій мають право вести діяльність 66 суб'єктів інформаційної діяльності. Серед них ліцензіями володіють:

- на ефірне аналогове телемовлення – 3 організації, з них – 2 регіональні (1 – в межах області – ТОВ «TV-4»);
- на мовлення в багатоканальних телемережах МХ-1, МХ-2, МХ-3 – 28 ТРО;
- на мовлення в багатоканальній телемережі МХ-5 – 4 організації;
- на кабельне мовлення – 2 місцеві організації;
- на ефірне радіомовлення – 18 організацій (з них – 5 місцеві);
- на ефірне, проводове радіомовлення – 1 організація;
- на проводове радіомовлення – 5 місцевих організацій;
- провайдерів програмної послуги – 3 (в т.ч. 1 з використанням технології IPTV – ПП «Колумбус»);
- провайдери програмної послуги з використанням суто технології IPTV – відсутні.

2.2. Захист телерадіоінформаційного простору

Інформаційно-пропагандистська агресія Російської Федерації проти нашої держави вимагає адекватних дій у відповідь з використанням усього медіа потенціалу. Необхідно протиставити потужну й ефективну систему контрзаходів. Водночас особливої уваги потребує нагляд за несвідомим чи навмисним потуранням у телерадіоєфірі державі-агресору, її шовіністичним амбіціям, її збройним силам. Адже важливою складовою гібридної війни, яку

веде проти нашої держави окупант, є намагання підживлювати сепаратистські та колабораціоністські настрої в суспільстві, таким чином нівелюючи ресурси до спротиву агресорові.

Представник Національної ради спільно зі спеціалістом секретаріату представника систематично здійснювали нагляд за дотриманням ліцензіатами частини 2 статті 6 Закону України «Про телебачення і радіомовлення», рішень Національної ради щодо визнання змісту окремих іноземних програм таким, що не відповідає вимогам Європейської конвенції про транскордонне телебачення та чинного законодавства України.

Ретрансляція іноземних програм, стосовно яких ухвалені рішення щодо обмеження ретрансляції на території України, не зафіксована. Всі іноземні програми, які ретранслюються провайдерами програмних послуг, є у Переліку іноземних програм, зміст яких відповідає вимогам Європейської конвенції про транскордонне телебачення і законодавства України.

Судячи з матеріалів моніторингових, керівники місцевих електронних ЗМІ добре усвідомлюють роль медіа щодо пропагування в суспільстві цінностей свободи, демократії, патріотизму, національної єдності, а також захисту України від зовнішніх і внутрішніх загроз, а також уникнення пацифістських настроїв. Телерадіокомпанії регіону активно висвітлюють боротьбу нашого народу проти російського агресора на Сході України. Зокрема, телекомпанія «TV-4» (м. Тернопіль, логотип «4tv») в інформаційній передачі «Провінційні вісті» щотижня розміщувала 4-5 сюжетів, що стосувались участі наших земляків в Операції Об'єднаних сил, а також волонтерської діяльності. Учасники бойових дій на Сході України і волонтери також виступали у програмах «Межа правди», «Акценти».

Телеканал «Смайл» (м. Тернопіль, логотип «ін тб» (комбіноване), телекомпанія «TV-4» (м. Тернопіль, логотип «4tv») упродовж року розміщували сюжети на теми війни на Сході України: про участь наших земляків в Операції Об'єднаних сил, допомогу військовим від небайдужих жителів області та волонтерських організацій, порушував питання соціального та матеріального забезпечення учасників бойових дій та їх родин у програмі «Про важливе». Обидва вищеназвані телеканали щомісяця розміщують програму «Західний форпост», яка за сприяння представника Національної ради у Рівненській області Тарасюка Д.В. надається прес-службою Оперативного командування «Захід» і містить найактуальніші матеріали про будні наших Збройних Сил.

ПП «ТРО «ТЕРНОПІЛЬ - МЕДІА» уклала угоду про співпрацю з Військовим телебаченням України щодо отримання і трансляції матеріалів військово-патріотичної тематики.

Редакції районного проводового радіомовлення також активно долучалися до висвітлення подій в зоні ООС, теми зміцнення обороноздатності країни, соціального забезпечення учасників бойових дій. Редакція Лановецького районного комунального радіомовлення, м. Ланівці, та редакція Гусятинського районного радіомовлення, смт Гусятин, упродовж року зосереджувала увагу слухачів насамперед на волонтерському русі.

Продовжено конструктивну співпрацю з Головним управлінням Національної поліції в Тернопільській області та Управлінням Служби безпеки України в Тернопільській області щодо недопущення ретрансляції в місцях масового відпочинку та скупчення людей програм російських телеканалів, розповсюдження яких обмежено на території України.

Поновлений перелік закладів масового відпочинку та скупчення людей, повний перелік телепрограм, розповсюдження яких обмежено на території нашої держави, а також бланк-застереження для керівників закладів, у яких виявлено порушення, систематично розсилаються в усі райвідділи поліції. Обстеження розважальних закладів, готелів, ресторанів, кафе, лікувальних установ здійснюється регулярно. Є конкретна домовленість між зацікавленими сторонами про оперативний обмін інформацією для вжиття заходів реагування. У 2020 році здійснено 42 перевірки на території готелів, баз відпочинку, лікувальних, розважальних та інших громадських закладів Тернопільської області (23 у I півріччі і 19 у II півріччі). У результаті нагляду ретрансляції неадаптованих іноземних програм не виявлено.

Таким чином, у області представництвом Національної ради спільно з працівниками Головного управління Національної поліції в Тернопільській області, управління Служби безпеки України в Тернопільській області, з представниками органів державної влади та місцевого самоврядування здійснювалася робота на випередження та профілактику негативних явищ в телерадіоінформаційному просторі. І, як свідчить вищенаведена інформація, це дає належний результат.

2.3. Розвиток і утвердження суспільного мовлення

На території області зберігається тенденція до скорочення мережі проводового мовлення. Станом на 31 грудня 2020 року в області залишилось 4 редакції, які ведуть проводове мовлення (1 суспільний мовник, інші – комунальні).

Поки що найсерйознішою проблемою в телерадіоінформаційній сфері Тернопільщини залишається відсутність покриття телевізійними сигналами південної зони області (Борщівський, Заліщицький, частина Чортківського районів). Ця частина регіону не була внесена до частотного плану для переходу на цифрове мовлення через відсутність радіотелевізійної вежі в м. Борщові. Проєкт Програми з організації телерадіомовлення у південних районах Тернопільської області, що був підготовлений ще у 2011 (але так і не затверджений депутатським корпусом обласної ради), станом на грудень 2015 року суттєво доопрацьований з урахуванням змін, внесених до Плану розвитку національного телерадіопростору

Суттєвий вплив на стан телерадіопростору зумовило введення в дію Закону України від 16.06.2020 № 692-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо державної підтримки сфери культури, креативних індустрій, туризму, малого та середнього бізнесу у зв'язку з дією обмежувальних заходів, пов'язаних із поширенням коронавірусної хвороби

COVID-19». Це дозволяє ліцензіатові, у разі неможливості виконання визначеної ліцензією програмної концепції або інших умов ліцензії, негайно звернутися до Національної ради з листом про тимчасовий відступ від умов програмної концепції або інших умов ліцензії із обґрунтуванням причин та обсягу вимог, що не можуть бути ним дотримані. Водночас слід відзначити, що жодна місцева ТРО не змінила сітку мовлення, програмну концепцію мовлення та терміни початку мовлення. Зміни сталися у Філії АТ "НСТУ" «Тернопільська регіональна дирекція», м. Київ, позивні «Говорить Тернопіль», проводить та ефірне радіомовлення, ліцензія НР №01052-м від 31.03.2017 р. – у даного підрозділу НСТУ тепер відсутній ранковий ефір з 07:10 по 08:00; також у телемовника Філії АТ "НСТУ" «Тернопільська регіональна дирекція», м. Київ, ліцензія НР № 01141-м від 30.03.2017, позивні «UA:ТЕРНОПІЛЬ», не виходить в ефір ранкове шоу «Файне місто», хоча програмна сітка не змінилась, ці ранкові передачі транслюються централізовано з м. Києва.

3. Підсумки ліцензування за звітний період

У процесі ліцензування впродовж 2020 року були задіяні 5 місцевих організацій: 1 – багатоканального ефірного телемовлення, 1 – кабельного телемовлення, 2– ефірного радіомовлення, 1 – проводового радіомовлення, а також 4 організації, які ведуть діяльність у регіоні, але юридична адреса яких зареєстрована поза межами області. Зокрема:

- **ТОВ Тернопільська ТРК «ТАКТ»**, м. Тернопіль (проводове радіомовлення, ліцензія НР № 01313-м від 04.09.2013, позивні «Радіо ТАКТ»):

- переоформлення ліцензії на мовлення у зв'язку зі зміною місцезнаходження, позивних, адреси студії та пов'язаних осіб (рішення Національної ради № 132 від 06.02.2020);

- **ТОВ Тернопільська ТРК «ТАКТ»**, м. Тернопіль (ефірне радіомовлення, обсяг мовлення – 24 години на добу, ліцензія НР № 1580-м від 10.12.2019, позивні «Радіо ТАКТ»):

- переоформлення ліцензії на мовлення у зв'язку зі зміною місцезнаходження ТРО та адреси студії, позивних, переліку пов'язаних осіб (рішення Національної ради № 131 від 06.02.2020);

- переоформлення ліцензії на мовлення у зв'язку із замовленням в ДП «Український державний центр радіочастот» розроблення висновків щодо зміни потужності передавача з 0,03 кВт на потужність 0,1 кВт (рішення Національної ради № 13 від 06.02.2020);

- переоформлення ліцензії на мовлення у зв'язку зі зміною складу редакційної ради, території розповсюдження програм, збільшенням потужності передавача до 1,0 кВт (рішення Національної ради № 1122 від 24.09.2020).

- **ПП «ТРО «ТЕРНОПІЛЬ - МЕДІА»**, м. Тернопіль, ліцензія НР № 01231-м від 04.01.2018(кабельне телебачення, обсяг мовлення 24 години на добу логотип «ТЕРНОПІЛЬ 1»):

- переоформлення ліцензії на мовлення у зв'язку зі зміною директора, пов'язаних осіб, складу редакційної ради, програмної концепції мовлення (рішення Національної ради № 309 від 20.02.2020);

- переоформлення ліцензії на мовлення у зв'язку зі зміною пов'язаних осіб, включенням відомостей про склад наглядової ради (рішення Національної ради № 1123 від 24.09.2020);

- **ПП ТРО «Українська хвиля»**, м. Тернопіль, ліцензія НР № 01045-м від 19.12.2017 (ефірне радіомовлення, частота 101,1 МГц у м. Тернополі, позивні «Українська хвиля»):

- переоформлення ліцензії на мовлення у зв'язку зі зміною місцезнаходження ТРО та адреси студії, переліку пов'язаних осіб, складу редакційної ради (рішення Національної ради № 808 від 02.07.2020);

- **ПП ТРК «СМАЙЛ»**, м. Тернопіль, ліцензія НР № 01269-м від 16.02.2018 (багатоканальне телебачення, логотип «ін тб (комбіноване)»):

- переоформлення ліцензії на мовлення у зв'язку зі зміною власників, кінцевих бенефіціарних власників (контролерів), переліку пов'язаних осіб (рішення Національної ради № 1331 від 29.10.2020);

- **ТОВ «РАДІО ТОН»**, м. Тернопіль, ліцензія НР № 0888-м від 24.05.2016 (ефірне радіомовлення, частота 103,5 МГц у м. Тернополі, позивні «Радіо РОКС-Україна»):

- переоформлення ліцензії на мовлення у зв'язку зі зміною місцезнаходження передавача на частоті 103,5 МГц у м. Тернополі, P= 1,0 кВт (рішення Національної ради №1632 від 10.12.2020);

Разом із тим, упродовж звітного періоду переоформлено ліцензії **АТ«НСТУ»**, м. Київ, зокрема, в частині діяльності її Тернопільської філії (рішення Національної ради: № 600, № 601, № 602 від 07.05.2020, № 1231 від 15.10.2020); **ТОВ «Воля Кабель»**, м. Київ, – у зв'язку зі зміною власників, кінцевих бенефіціарних власників (рішення Національної ради: № 1247, № 1250, № 1252, № 1271 від 15.10.2020); **ТОВ «ЗЕОНБУД»**, м. Київ, щодо продовження ліцензії провайдера програмної послуги (рішення Національної ради № 88 по 91 від 29.10.2020).

4. Моніторинг телерадіопрограм

У порядку виконання наглядових повноважень Національної ради в Тернопільській області представник Національної ради спільно зі спеціалістом секретаріату представника послідовно здійснювалися моніторинги програмного наповнення ТРО та діяльності провайдерів програмної послуги. Загалом за звітний період здійснено 250 моніторингів.

Моніторинги програмного наповнення місцевих та регіональних телерадіоорганізацій і діяльності провайдерів програмної послуги упродовж

звітнього періоду здійснювалися у відповідності до Плану основних заходів Національної ради України на I та II півріччя, нагляду за дотриманням ліцензіатами визначеного законодавством порядку мовлення під час проведення виборчої кампанії, а також до планових перевірок та на виконання окремих доручень керівництва наглядового органу.

Упродовж звітнього періоду представник Національної ради та спеціаліст секретаріату здійснили 121 вибірково моніторинг програмного наповнення телерадіоорганізацій щодо дотримання ними Правил ведення мовлення на теле- і радіоканалах у дні трауру (скорботи, жалоби) та дні пам'яті.

Також здійснювалися моніторинги регіональних та місцевих телерадіомовників на предмет дотримання мовних квот (статті 9 та 10 Закону України «Про телебачення і радіомовлення») (8 ТМ - тижневих і 10 РМ - добових) щодо дотримання обсягів української мови в теле- і радіоефірі. Ознак порушень вимог закону не встановлено.

Послідовним і системним упродовж 2020 року був моніторинг діяльності провайдерів програмної послуги на предмет недопущення розміщення в пакетах обмежених для ретрансляції іноземних програм (15), а також програмного наповнення ТРО щодо виконання умов ліцензії та ліцензійних вимог (18). Один комплексний моніторинг здійснено до планової виїзної перевірки. Під час останніх виборів сільських, селищних і міських рад та сільських, селищних і міських голів було проведено 64 моніторинги. Порушення виборчого законодавства зафіксовано у двох компаній: ПП «ТРК «Смайл» та ПП «ТРО «ТЕРНОПІЛЬ-МЕДІА».

3.1 Нагляд за дотриманням ліцензіатами вимог виборчого законодавства України під час проведення виборчих кампаній

У 2020 році відбулися вибори депутатів сільських, селищних і міських рад та сільських, селищних і міських голів. Вони були особливими з кількох точок зору, зокрема, і в аспекті нагляду за діяльністю ТРО у цей період. При цьому спеціаліст секретаріату представника Національної ради у Тернопільській області керувалася «Виборчим кодексом України», Законами України «Про Національну раду України з питань телебачення і радіомовлення», «Про рекламу». Насамперед слід вказати, що всі ТРО вчасно опублікували у друкованих засобах масової інформації розцінки вартості однієї хвилини (секунди) ефірного часу: у відповідних регіональних та місцевих друкованих засобах масової інформації.

Певна недосконалість чинного виборчого законодавства дозволила деяким політичним силам та окремим потенційним кандидатам у депутати фактично вести агітацію ще за місяць-два до її офіційного початку. Окремі потенційні суб'єкти виборчого процесу ще до моменту офіційної реєстрації активно поширювали в засобах масової інформації так звану іміджеву рекламу, розповідаючи про свої здобутки чи про свого висуванця на посаду міського голови. Так, на телеканалах ПП «ТРО «ТЕРНОПІЛЬ-МЕДІА», ліцензія НР № 01231-м від 4.01.2018 р.(кабельне мовлення, логотип «Тернопіль 1»), та ПП "ТРК

"Смайл", м. Тернопіль, ліцензія НР № 01269-м від 16.02.2018 (МХ-5, логотип «ін тб»), та ліцензія НР № 00226-м від 02.04.2017 (кабельне мовлення, логотип «ін тб»), поширювали передачу «Успішних мерів обирають безліч разів»; також у своєму ефірі телекомпанія ПП «ТРО «ТЕРНОПІЛЬ-МЕДІА» у передачі «З місця події» демонструвала відеокліп Української Галицької партії, у яких зафіксована прихована передвиборна агітація, не обумовлена угодами, укладеними відповідно до вимог ч. 3 ст. 55 і ч. 2 ст. 56 Виборчого кодексу України, та не відокремлена від інших матеріалів і не позначена як така. Що є порушенням ч. 5 ст. 51, ч. 8 ст. 57, ч. 9 ст. 57 Виборчого кодексу України. Якщо перевести увагу на власне передвиборчу агітацію, то в регіоні менш-більш активно вели агітаційну роботу 10-11 політичних сил. Це, зокрема, ВО «Свобода», «Порядок. Відповідальність. Справедливість», «Слуга народу», «Сила людей», ВО «Батьківщина», «Європейська солідарність», «Українська Галицька партія», «Радикальна партія Олега Ляшка», «За майбутнє», «Голос», «Патріот». За посаду міського голови Тернополя основна боротьба відбувалася між чинним керівником міста Сергієм Надалом та Іваном Сороколітом від політичної партії «Сила людей». Практично щодня на всіх каналах телебачення та радіоефірі транслиювалися сюжети та радіо трансляції про ті чи інші роботи з благоустрою в Тернополі з неодмінним коментарем міського голови. Багато з цих матеріалів можна класифікувати і як використання адмінресурсу, і як джинсу, і як неналежно ідентифіковану політичну рекламу. Також були виготовлені на замовлення чинного голови міста відеоролики «Я люблю Тернопіль», «Я змінився Тернопіль за 10 років», де висвітлювались факти про проведені ремонтні роботи та, відповідно, оновлення міста за роки каденції Сергія Надала. Загалом же можна констатувати, що регіональні ЗМІ не дають можливості виборцям робити усвідомлений вибір, регулярно надаючи інформацію про 3-5 партій, що беруть участь у виборчій кампанії. Насправді кількість суб'єктів виборчого процесу є значно більшою, але в інформаційному просторі вони не були присутні.

Порушень у день тиші вже давно не спостерігалось у телерадіопросторі Тернопільської області, але під час виборчої кампанії 2020 р. зафіксовано порушення ч. 3 ст. 52 Виборчого кодексу України. Телекомпанія ПП «ТРО «ТЕРНОПІЛЬ-МЕДІА», м. Тернопіль, ліцензія НР № 01231-м від 4.01.2018 р. (кабельне мовлення, логотип «Тернопіль 1») 24.10.2020 р. о 06:41:55 розмістила передачу «Персона від мрії до успіху» про кандидата на міського голову Тернополя від ВО "Батьківщина" Леоніда Олексійовича Бицюру. Хронометраж передачі 15 хвилин. Трансляція телевізійної програми «Персона від мрії до успіху» напередодні дня виборів 24.10.2020 була спрямована на надання переваги на місцевих виборах суб'єкту виборчого процесу, зокрема, кандидату на посаду Тернопільського міського голови Бицюрі Л.О., оскільки містила публічну оцінку дій, характеру та рис кандидата та формувала у невизначеного кола виборців позитивне ставлення до кандидата. Телевізійну програму ПП ТОВ «ТЕРНОПІЛЬ-МЕДІА», м. Тернопіль, було використано, як привід для здійснення прихованої передвиборної агітації на користь окремого кандидата на місцевих виборах, що не відповідає вимогам чинного законодавства стосовно її

розміщення та позначення. Відповідно до частини п'ятої статті 51 Виборчого кодексу України прихована передвиборна агітація, а також розміщення або поширення матеріалів передвиборної агітації, не позначених відповідно до вимог Виборчого кодексу України, забороняються.

Під час розгляду цього інциденту на засіданні робочої групи Національної ради, яка здійснює нагляд за мовленням телерадіоорганізацій під час місцевих виборів, цій організації було запропоновано призначити позапланову перевірку. Перевірка відбулася, про що було складено Акт №115 від 19.11.2020. У ході позапланової виїзної перевірки ПП ТОВ «ТЕРНОПІЛЬ-МЕДІА», м. Тернопіль, зафіксовано: Телевізійна передача «Персона від мрії до успіху» була розміщена в ефірі ПП ТОВ «ТЕРНОПІЛЬ-МЕДІА», м. Тернопіль, без укладення відповідної угоди з розпорядником виборчого фонду кандидата на посаду Тернопільського міського голови Бицюри Л.О. - суб'єкта виборчого процесу, що є ознаками порушення: частини четвертої статті 51; частини п'ятої статті 51; частини третьої статті 52; частини четвертої статті 57 Виборчого кодексу України; пункту а) частини першої статті 59 Закону України «Про телебачення і радіомовлення». За результатами позапланової виїзної перевірки ПП ТОВ «ТЕРНОПІЛЬ-МЕДІА», м. Тернопіль, 19 листопада 2020 року складено Протокол про адміністративне правопорушення. Справа про адміністративне правопорушення за ч. 1 статті 212-9 КУпАП України розглядалася 03.12.2020 р. Тернопільським міськрайонним судом, про прийняте рішення було повідомлено Національну раду України з питань телебачення і радіомовлення за адресою: вул. Прорізна, буд. 2, м. Київ, 01601, шляхом направлення копії судового рішення.

У 2019 році Україна зробила крок у напрямку розвитку і подальшої демократизації. Із прийняттям Виборчого кодексу та включенням до нього положень щодо гендерних квот цей рух продовжився. Звісно, гендерні квоти – не панацея, а лише один із дуже багатьох пунктів, які можуть допомогти об'єднати нашу роздрібнену політику і створити механізм для забезпечення гідного життя населення. Місцеві телерадіокомпанії намагалися в своїх політичних передвиборних програмах дотримуватися гендерних виборчих квот, навіть порушували питання збалансованості гендерного складу в органах влади, але не завжди це в них виходило. Краще за всіх з дотриманням гендерних квот справилась телекомпанія ТОВ «TV-4», м. Тернопіль, ліцензія НР № 00855-м від 08.10.2019 р. (МХ-5, логотип «4tv»). В ефірі телекомпанії у передачах «Україна. Перезавантаження», «Межа правди», «Гість у студії» завжди були присутні жінки, навіть часом дві жінки і два чоловіки.

Варто відзначити ще один момент: під час місцевих виборів 2020 року кандидати у депутати практично не розміщували матеріалів передвиборчої агітації в програмах редакцій районного проводового радіомовлення і навіть територіальні виборчі комісії не подавали в цих передачах на платній основі поточну інформацію.

3.2. Моніторинг на предмет використання державної мови в програмах місцевого та регіонального телебачення і радіомовлення

Усі місцеві ліцензіати дотримуються вимог чинного законодавства України, регламентних документів наглядового органу. Відсутні проблеми з використанням державної мови в ефірі місцевих і регіональних телерадіоорганізацій Тернопільської області. Це підтверджують систематичні добові (радіомовлення) та тижневі (телебачення) моніторинги програмного наповнення ТРО. У звітному році тривала планомірна моніторингова діяльність на предмет дотримання регіональними та місцевими телерадіоорганізаціями мовних квот відповідно до частин 2 та 5 статті 9 та статті 10 Закону України «Про телебачення і радіомовлення».

Моніторинг радіомовників проводився у два етапи, результати аналізу добових моніторингів надавалися в Національну раду щоквартально. Підсумки тижневих моніторингів телемовників надавалися раз на півроку.

Всього здійснено 8 тижневих моніторингів телекомпаній, 10 добових моніторингів радіоорганізацій.

Аналіз результатів засвідчує значне перевищення місцевими ліцензіатами законодавчо регламентованих мовних норм, зрештою, така ситуація є природною для електронних ЗМІ області, де українською розмовляють більш як 98 відсотків населення.

Частка української мови в ефірі телекомпаній Тернопільської області

Назва ТРО	2020 р				
	загальний тижневий обсяг передач державною мовою (%)			частка передач новин державною мовою (%)	
	між 07:00 та 22:00	між 07:00 та 18:00	між 18:00 та 22:00	між 07:00 та 18:00	між 18:00 та 22:00
Філія АТ "НСТУ", м. Київ	100	100	100	100	100
ТОВ "TV-4", м. Тернопіль	100	100	100	100	100
ПП "ТРК "Смайл", м. Тернопіль	100	100	100	100	100
ПП ТРО "Тернопіль-Медіа", м. Тернопіль	100	100	100	100	100

Радіостанції Тернопільщини за підсумками дотримання квот посідають третє місце серед усіх регіонів України щодо обсягу пісенного матеріалу українською мовою. А за обсягом ведення передач ділять одинадцять-дванадцять.

Частка української мови в ефірі радіостанцій Тернопільської області

Назва ТРО	2020 р			
	Частка пісень українською мовою (%)			Ведення передач українською мовою (%)
	За Добу	У проміжку 07:00-14:00	У проміжку 15:00-22:00	
Філія АТ НСТУ м. Київ «Тернопільська регіональна дирекція»	100	100	100	100
ПП ТРО «Українська хвиля» («УХ-радіо»), м. Тернопіль	100	100	100	100
ПП ТРО «УХ-радіо» («УХ-радіо»), м. Тернопіль	100	100	100	100

ТОВ «Радіо ТОН» («Радіо РОКС – Україна»), м. Тернопіль	30,40	30,79	29,72	79,20
ТОВ ТЕРНОПІЛЬСЬКА ТРК «ТАКТ» («Файне місто»), м. Тернопіль	75,59	74,35	68,22	100

Тернопільщина є одним із лідерів серед усіх місцевих радіомовників країни за обсягом україномовного контенту, лише у однієї ТОВ «Радіо ТОН» (позивні «Радіо РОКС – Україна») – ранкова передача одним із ведучих ведеться російською мовою. Власного (місцевого) матеріалу у даної організації всього 2 години на добу і він на 100% державною мовою. А сукупний україномовний пісенний продукт за добу становить 30,40%, ведення передач державною мовою 79,20%. Нова радіоорганізація ТОВ «Тернопільська ТРК «ТАКТ» повністю веде мовлення українською мовою, україномовний пісенний продукт за добу становить 75,59%.

3.2. Моніторинг щодо частки національного продукту

Сприяючи впровадженню державної політики протекціонізму щодо поширення програм і передач вітчизняного виробництва, представництво Національної ради постійно здійснює нагляд за дотриманням положень законодавства України щодо частки національного аудіовізуального продукту в ефірі регіону. Фактично всі теле-радіокомпанії дотримуються вимог законодавства України стосовно частки національного продукту в програмному наповненні. Оскільки телерадіокомпанії формують ефір переважно за рахунок власних передач, то частка програм вітчизняного виробництва становить майже 100%.

Моніторинг ефіру місцевих та регіональних (в межах області) ТРО дає такі результати: вітчизняний (у тому числі і власний) телеконтент в ефірі суспільного мовника – філії ПАТ «НСТУ» «Тернопільська регіональна дирекція» фактично становить 100% (власний - 100%), ТОВ «TV-4» – 75%. (31,25%), ПП «ТРК «Смайл» – 93,3% (86,3%), ПП «Телерадіоорганізація «ТЕРНОПІЛЬ-МЕДІА» – 100% (75,5%).

Аудіопродукт виключно національного виробництва подають своїм слухачам місцеві радіоорганізації, причому пісенний матеріал усіх (за винятком ТОВ «Радіо ТОН» та ТОВ «Тернопільська ТРК «ТАКТ») цілковито україномовний.

Ліцензійними умовами телекомпанії ТОВ «TV-4», передбачено мінімальний обсяг фільмопоказу 6 годин на добу. Організація дотримується квоти демонстрування національних фільмів відповідно до статті 15-2 Закону України «Про кінематографію» (до 1 січня 2022 року – щонайменше 15 відсотків загального щомісячного часу демонстрації фільмів). Вітчизняні теле- і кінофільми в ефірі телеканалу становлять майже 21,5% від загального щомісячного обсягу фільмопоказу.

Незважаючи на складності 2020 року, телеканал «ТЕРНОПІЛЬ-МЕДІА» зумів розширити лінійку телепередач, в тому числі власного виробництва. Було запущено 14 нових проєктів (як студійних, так і у форматі локаційних зйомок та

форматі реаліті), а вже існуючі передачі регулярно поповнювалися новими випусками. Посилено роботу над виробництвом власного продукту шляхом зйомки телеверсій великих подій, що відбуваються у місті (концертів, творчих імпрез, форумів, спортивних заходів тощо). Крім того, приблизно на 30% збільшено кількість прямих трансляцій, включень з місця події, що дозволяє робити глядачів безпосередніми свідками того, що відбувається у місті та області. Зміни до Програмної концепції були внесені ще до початку весняного карантину (рішення НР №309 від 20.02.2020 р), і після цього телеканал не відступав від неї. Жанровий розподіл передач відбувається відповідно до ліцензійних вимог.

Сфера телебачення і радіомовлення пов'язана саме з поширенням інформації, і здійснення державного регулювання та нагляду не повинно обмежуватися загальними вимогами. Суттєву роль відіграє активна громадська позиція телерадіоорганізацій та саморегулювання галузі. На спільних зустрічах із телерадіоорганізаціями представник Національної ради неодноразово наголошував на їх ролі в суспільному житті, формуванні свідомості громадян.

3.3. Моніторинг дотримання законодавства про рекламу та щодо захисту суспільної моралі

Упродовж звітного періоду в ефірі місцевих та регіональних (у межах області) ТРО фактів порушення вимог Закону України «Про рекламу» не встановлено. Жоден з ліцензіатів не перевищив квоти рекламної продукції на годину мовлення та упродовж астрономічної доби.

Місцеві та регіональні (в межах області) ТРО і ППП належним чином дотримуються вимог законодавства про захист суспільної моралі та відповідних рішень Національної ради. У цьому аспекті їх діяльності жодних порушень у 2020 році не було зафіксовано.

Належну увагу представник Національної ради спільно з секретаріатом представника упродовж звітного періоду приділяв нагляду за дотриманням ліцензіатами Правил ведення мовлення на теле- і радіоканалах у дні трауру (скорботи, жалоби) та дні пам'яті, затверджених рішенням Національної ради від 23.07.2015 № 1146, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 11.08.2015 за № 967/27412. З цією метою на виконання відповідних Указів Президента України та постанов Верховної Ради України здійснено 11 наскрізних (кожного з місцевих мовників) вибіркового моніторингу ТРО.

Це, зокрема:

- 09 січня – День жалоби у зв'язку з трагедією, що сталася 8 січня внаслідок катастрофи пасажирського літака авіакомпанії «Міжнародні авіалінії України» в Тегерані;
- 27 січня – День пам'яті жертв Голокосту;
- 20 лютого – День Героїв Небесної Сотні;
- 26 квітня – День чорнобильської трагедії;
- 8 травня – День пам'яті та примирення;

- 17 травня – День пам'яті жертв політичних репресій;
- 18 травня – День пам'яті жертв геноциду кримськотатарського народу та День боротьби за права кримськотатарського народу;
- 29 серпня – День пам'яті захисників України, які загинули в боротьбі за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України;
- 13 вересня – День пам'яті українців – жертв примусового виселення з Лемківщини, Надсяння, Холмщини, Південного Підляшшя, Любачівщини, Західної Бойківщини у 1944 – 1951 роках;
- 26 вересня – День пам'яті загиблих у авіакатастрофі на Харківщині;
- 23 листопада – День пам'яті жертв голодоморів.

У результаті даних моніторингів порушень "Правил ведення мовлення...", затверджених Національною радою, та норм Закону України "Про захист суспільної моралі" не встановлено. Усі ліцензіати вносили відповідні зміни до сіток мовлення, розміщували спеціальні повідомлення в інформаційних програмах, транслювали міжпрограмні матеріали відповідного змісту й тональності. У визначений час всі телерадіоорганізації дотрималися хвилини мовчання.

Упродовж року здійснено моніторинги мовлення регіональних та місцевих телерадіоорганізацій щодо дотримання ними Системи візуальних позначок з індексом кіновідеопродукції залежно від аудиторії, на яку вона розрахована. З особливою увагою нагляд здійснювався за програмним наповненням телекомпанії «TV-4». Візуальні позначки ліцензіати застосовують у повній відповідності з Системою візуальних позначок.

Усі ліцензіати забезпечують обсяг дитячих передач відповідно до ліцензійних зобов'язань. Крім того, варто зауважити, що під час нарад з керівниками телерадіоорганізацій та провайдерів програмної послуги представник Національної ради особливо наголошує на неприпустимості розміщення в програмах аудіовізуального контенту, що може завдати шкоди фізичному, психічному чи моральному розвитку дітей та підлітків, закликає неухильно дотримуватися вимог про недоторканність приватного життя неповнолітніх.

4. Аналіз стану дотримання телерадіоорганізаціями ліцензійних умов та умов ліцензії

За результатами системного нагляду за програмним наповненням ефіру телерадіоорганізацій можна зробити висновок, що місцеві мовники майже стовідсотково дотримуються ліцензійних умов та умов ліцензій. Тут позначаються досвід керівників ТРО, підвищення правової культури мовників, вдосконалення регуляторної діяльності Національної ради, та, значною мірою, належний контроль за їх діяльністю з боку регіонального представництва наглядового органу.

На виконання Закону України «Про внесення змін до деяких Законів України щодо забезпечення прозорості власності засобів масової інформації та реалізації принципів державної політики у сфері телебачення і радіомовлення»

всі ліцензіати Тернопільської області до 1 квітня звітного року подали до Національної ради інформацію про структуру власності суб'єкта інформаційної діяльності як в електронному, так і в паперовому вигляді. Представник Національної ради надавав організаціям посильну консультаційну допомогу при підготовці даної інформації.

6. Підсумки

Представник Національної ради у Тернопільській області спільно зі спеціалістом секретаріату представника Новосельською О.О. впродовж звітного року наполегливо виконував першочергові та перспективні завдання із розбудови вітчизняної медійної галузі в регіоні відповідно до Плану розвитку національного телерадіоінформаційного простору. Завдяки підтримці представника розпочала ефірне радіомовлення телерадіокомпанія ТОВ «Тернопільська ТРК «ТАКТ», м. Тернопіль, з використанням частоти 106,8 МГц у м. Тернополі.

Реалізуючи наглядову функцію, представництво Національної ради основну увагу зосереджувало на профілактичних заходах щодо недопущення порушень законодавства та умов ліцензій. Особливу увагу представник приділяв моніторингу телерадіопростору стосовно неприпустимості пропаганди органів держави-агресора, заперечення територіальної цілісності України, розпалювання ворожнечі, поширення фейкових новин.

Упродовж звітного періоду за результатами виконаних доручень керівництва Національної ради, управління представників підготовлено 37 службових записок. Упродовж року було проведено 2 перевірки телерадіоорганізацій, з них – 1 планова та 1– позапланова.

Від початку року проведено 2 наради з керівниками усіх ліцензіатів, в тому числі стосовно порядку мовлення під час виборчої кампанії 2020 року та дотримання мовних квот і квот європейського продукту в ефірі. Саме цим актуальним питанням були присвячені і виступи представника Національної ради в електронних і друкованих засобах масової інформації. Консультував ТРО при підготовці ліцензійних документів, повідомляв про оголошені конкурси на мовлення, про окремі рішення Національної ради.

Важливою складовою представника є робота зі зверненнями громадян. У звітному році їх було набагато менше, ніж у минулі роки, і вони здебільшого стосувалися питання функціонування цифрового телебачення, а також кодування сигналів супутникового телебачення.

Представник наглядового органу брав активну участь в офіційних зустрічах та нарадах з керівництвом різних гілок місцевої влади. Йшлося насамперед про реалізацію проекту «Мовлення громад», про поширення сигналів телерадіомовлення на південну частину регіону. Добрі стосунки в цьому плані тривають з керівництвом місцевих філій КРРТ і УДЦР.

Діяльність представництва Національної ради в наступному періоді спрямовуватиметься на виконання першочергових завдань із розбудови

телерадіоінформаційної галузі та подальшого здійснення наглядових і регуляторних повноважень, покладених на нього державою.

Спеціаліст

секретаріату представника

Національної ради

у Тернопільській області

О.Новосельська